

Зоя Пирзад
Апартаментът

Преведе от персийски
Кристина Анкова

(1)

Махназ пхна ключа в ключалката и отвори вратата.

Първата ѝ работа беше да си събуе обувките. Стъпалата ѝ пулсираха. От осем сутринта до сега (вече беше два и половина следобяд) беше посетила четири агенции за недвижими имоти и беше рзгледала шест апартамента. Искаше да се наведе и да прибере обувките си в шкафчето до вратата, но нямаше сили. Помисли си: „Остави, когато се прибере, ще се размърмори, че си си оставила обувките в коридора.”

Захвърли чантата си върху шкафчето за обувки и каза на глас:

–Вече пет години каквото и да правя, мърмори. Все ще изтърпя още няколко дена.

Мина през коридора боса.

Върху кухнанската маса имаше празна чаша, до нея чинийка, в чинийката- няколко парченца лаваш¹, а до него – нож и чаена лъжичка. Върхът на ножа беше обърнат към лаваша. Махназ се усмихна. Сложи ножа и лъжичката в чашата, чашата в чинийката, после премести всички неща в мивката и каза с по-дебел от собствения си глас:

–Махназ, скъпа, след като нарежеш лаваша със специалната ножица за хляб, сложиш по десет парченца в найлонови торбички, прегънеш три пъти отвора на кесиите и ги подредиш една върху друга във фризера..., моля те, нарежи хляба!

Когато беше на тринайсет – четиринайсет години през лятото се събираше с останалите деца от семейството и след като се уморяха от игри, набираха телефонния номер на някой от познатите или роднините. Най-често звъняха на леля Пари, която беше най-възрастната в семейството и винаги говореше така, сякаш същия ден ще умре. Докато леля Пари изрече „Алооо...”, децата връчваха слушалката на Махназ, а тя се преструваше на вуйна Ахтар от Машхад² – добра приятелка на леля Пари. Всеки път леля Пари се възваше и ѝ разказваше за проблемите със сърцето си и за последния лекар, при когото беше ходила и накрая заръчваше:

---

¹ Вид много тънък хляб

² Вторият по големина град в Иран, разположен на 850 км източно от Техеран

–Когато умра, ти направи халвата³! Никой да не носи бегонии на гроба ми! Знаеш, че от миризмата им ме боли глава. Децата да не плачат и ридаят! Имай грижата за полковника, ако не му намериш жена...

Мехназ плачеше заедно с леля Пари и казваше:

–Моля ти се, не говори така! Дано не идва този ден, Пари! Коя друга ще хареса Полковникът след Вас!

Леля Пари се разрида по телефона, а децата припаднаха от смях. След няколко дни роднините разбраха за случилото се и всички, даже и леля Пари, се смяха. Тя поиска от Махназ да в имитира пред нея и вуйна Ахтар, Полковника и други роднини. И това до момента, когато в един часа в задушния летен следобед в градината на един от роднините в Карадж⁴ (леля Пари мислеше, че говори с вуйна Ахтар, не с Махназ, а в действителност и с всички братовчеди и братовчедки, дори и с по-малките, които долеяха тежката чрена слушалка един след друг и да слушаха) каза, че вчера е научил, че от пет години Полковникът бил женен за някаква жена от Машхад и имал две деца.

Поради скандала, който се развихри в семейството след два – три дни, горещото лято се превърна в ад. Най-много обвинения понесе Махназ. Караха ѝ се, а майка ѝ я наби, защото „с лекомислените си играчки е навредила на доброто име на семейството”. Цяла седмица Махназ остана затворена в малката си стая на третия етаж в бащината си къща на улица „Ираншахр”. Постоянно гледаше горните клони на черешовото дърво на двора на съседите и мислеше за нещастиято, което ги бе сполетяло – за очаквания развод на леля Пари и Полковника и за раздялата между вуйна Ахтар и вуйчо ѝ, защото в деня след прословутия телефонен разговор в градината в Карадж стана ясно, че втората жена на Полковника е доведената сестра на вуйна Ахтар, за чието съществуване никой не подозираше. Загледана в горните клони на черешовото дърво, Махназ плачеше и си повтаряше: „Аз съм виновна за всички тези нещастия...”

Дръпна карираното перде на прозореца в кухнята и се загледа в телевизионната антена на съседите отсреща. Помисли си как ще реагират трите възрастни жени – вуйна Ахтар, като след случката в градината в Карадж роди момчета близнаци, Таджи, втората съпруга на уважаемия Полковник и сестра на вуйна Ахтар, която след смъртта на Полковника заживя с леля Пари, и самата леля Пари – ако сподели с тях, че иска да се раздели с Фаромарз, защото той ѝ вдига скандали ако закачи белите и цветни ризи заедно в гардероба след като ги изглади. Една врана долетя и кацна върху телевизионната антена. Последва я и втора.

Мехназ и Фаромарз се запознаха в асансьора на сградата, в която работеха и двамата. Мехназ беше счетоводител в транспортната фирма на деветия етаж, а Фаромарз беше служител на компанията за внос и износ на плодове на единайстия. Когато асансьорът спря и Махназ отвори вратата, си каза: „Както казва леля Пари, Бог

³ По време на погребалните си церемонии иранците цял ден не консумират никаква храна освен нарязана на тънко специална халва.

⁴ Град в Иран

да благослови!”. Фаромарз стоеше вътре и държеше в ръка чантата си *Самсонайт*. Носеше тъмносин костюм, бяла риза с яка столче и слънчеви очила с метални рамки. Махназ си изправи гърба и си прибра стомаха. Докато асансьорът слезе от деветия етаж до партера, Фаромарз гледаше номерата на етажите, които светваха и изгасваха, а Махназ скришом го наблюдаваше. Асансьорът спря и тъкмо когато Махназ излизаше, се спъна в нещо и... Фаромарз ѝ помогна да се изправи, после взе чантата ѝ, която беше паднала на няколко крачки от тях.

–Добре ли сте? – попита той докато ѝ я подаваше.

Махназ си помисли: „Какъв глас...”, кимна и му благодари.

Същата вечер разказа за случилото се на майка си и сестра си. Изимитира как Фаромарз е стоял гордо изправен в асансьора и изигра с подробностите как е паднала. Сестра ѝ се просълзи от смях, а майка ѝ се опита да се намръщи:

–Иху – аху и накрая ще останеш на ръцете на майка си и баща си.

Преди да заспи Махназ за миг се натъжи и си помисли: „Май се изложих!”.

–Като се плъосна на земята лицето ти беше толкова смешно, че... че си помислих, че няма да минеш без моята помощ. Не само в онзи момент, а цял живот – ѝ каза след известно време Фаромарз.

На следващия ден Махназ беше изсипала всички чекмеджета на бюрото си и търсеше печата на фирмата, когато някой каза:

–Ако чантата беше затворена, нищо нямаше изпадне от нея – Фаромарз остави на масата печата на фирмата и червило без капачка, усмихна се и си тръгна. Този път беше облечен с черна риза с яка столче и кремав костюм. „Колко му отива черно!”, помисли си тя.

Когато Махназ и Фаромарз се ожениха, всички роднини и познати им желяеха от все сърце късмет. Самата Махназ беше убедена, че Бог много я обича, след като ѝ е отредил такъв съпруг като Фаромарз.

Апартаментата си с две спални подредиха по вкуса на Фаромарз – без излишни мебели и декорации.

–Така по-лесно ще бършеш праха – обясни той.

Когато мъжът ѝ се прибираще вечер от фирмата, обикаляше къщата и когато мислеше, че Махназ не гледа, прокарваше ръка по масите и облегалките на столовете.

Една от враните отлетя, а Махназ си помисли: „Майка ми няма да повярва, като ѝ кажа, че Фаромарз си е купил бяла памучна ръкавица.”

Беше петък вечер и Махназ и Фаромарз гледаха филм по телевизията. Облечен в прилепнали панталони и с перука, личният прислужник на един френски принц всяка сутрин си слагаше бяла ръкавица, разхождаше се из замъка и прокарваше пръст по всеки един предмет, включително и по външните парапети на прозорците, за да провери дали някъде няма прах. Махназ избухна в смях и погледна Фаромарз. Той беше присвил очи и втренчен в телевизора клатеше глава.

И втората врана излетя. „Кога гледахме филма? Преди татко да получи инфаркт или след това?”, помисли си Махназ.

–Не искам след като умра да си скубете косите за имоти! – каза бащата на Махназ и сестра ѝ след като благополучно беше минала една седмица от инфаркта.

Махназ извади една хартиена носна кърпичка за сестра си от кутията до леглото на баща им.

–През тези трийсет години въобще казал ли си и една дума на сериозно? Хайде, изпий си хапчетата! – засмя се майка им, но Махназ видя как си наведе главата над шишето с хапчетата, за да не видят очите ѝ.

Същата вечер на покрива⁵ на къщата в Ираншахр Махназ гледаше горните клони на черешовото дърво в двора на съседите.

–Мислила ли си какво ще правиш с твоя дял? – попита я сестра ѝ.

–Още не съм решила – сви рамене тя.

Сестра ѝ каза, че вероятно тя и мъжът ѝ ще си купят по-голям апартамент с отделни стаи за децата.

–А аз ще направя точно обратното! Може би ще купя по-малък апартамент – избухна в смях Махназ.

Сестра ѝ стана и тръгна към дървената врата на покрива.

–Права е майка, че приличаш на татко. С теб не може да се говори сериозно.

Махназ погледна полуотворената дървена врата, пое дълбоко дъх и си помисли: „В същност, това е най-сериозното нещо, което съм казвала през последните години.”

Запали газовия котлон на печката и стопли чая, останал от сутринта. Ако Фаромарз беше въщи, щеше да свали очилата си, да извади парченцето велур, което винаги държеше в джоба си, да почисти очилата си и да каже: „Един час след запарката чайт става отровен.” От стах, че чайт не е прясно запарен, а зеленчуците и марулята не са дезинфекцирани, Фаромарз нито пиеше чай извън къщи, нито ядеше зеленчуци или салата. Двайсет и девет години Махназ винаги пиеше чая, останал от сутринта, а понякога, когато Фаромарз беше в командировка, стопляше и пиеше чай от преди два дена и никога нищо не ѝ ставаше.

Докато бяха младоженци, ако Фаромарз заминеше в командировка, а Махназ повече не издържаше да са разделени, всяка сутрин плачейки отваряше вратата на шкафа в спалнята, миришеше дрехите на Фаромарз и нарочно пиеше стар чай надявайки се да се отрови, да съобщят на Фаромарз и той да се прибере по-бързо. Веднъж, когато Фаромарз се върна от командировка, през сълзи Махназ си призна какво е направила. Фаромарз поклати глава и изкриви устни, които до този момент Махназ бе считала за най-красивите.

–Това е много лекомислено, скъпа – каза той.

Погали я по косата, помълча няколко минути, после внезапно дръпна ръка и продължи с променен тон:

–Или пък мързел? Какво му е толкова трудното на запарването на чайя. Изливаш утайката в цедката, изплакваш няколко пъти чайника с топла вода, изгъркваш го с гъба

---

⁵ Покривите на къщите в Иран са плоски.

и течен препарат, за да се махнат петната от стария чай, после го подсушаваш, слагаш сух чай в него и... толкова!

Когато видя изкривеното лице на Махназ, я погали по гъстата черна коса. По онова време Махназ си мислеше, че това е най-щастливата коса на света.

–Разбира се, веднъж на няколко дни непременно трябва да измиваш внимателно чучурчето на чайника с четка за шишета и... два – три пъти в седмицата да киснеш чайника и цедката в препарат– добави мъжът ѝ.

Махназ така се разсмя, че се задави с чая и се разкашля, а Фаромарз трябваше да я удры с юмруци по гърба и после да ѝ подаде хартиена кърпичка, за да избърше сълзите си. Когато след няколко дни разказа случката на дъщерите на леля Пари, братовчедните така се смяха, че им потекоха сълзи.

–Когато човек се смее, очите му се насълзават; когато се задави с чай или е тъжен пак става същото – установи Махназ, докато смеейки се бършеше очите си. Трите братовчедки отново се разсмяха.

Седна на кухненската маса и вдигна краката си на стола отсреща. Сви и отпусна пръстите им и си помисли: „Сега защо не плача?“ Сети се за леля Пари, която на погребението на уважания Полковник говорейки накъсано сподели:

–Вече не ми останаха сълзи... – и когато останаха най-близките, продължи – Трийсет години денем и нощем плача заради него. Стига толкова!

Когато се обадиха да съобщят за смъртта на полковника, Махназ имаше гости. Фаромарз беше поканил изпълнителния директор, главния счетоводител и директора на отдел „Продажби“ на фирмата си заедно с жените им.

–Махназ, скъпа, всичко трябва да е на ниво –повтаряше ѝ той две седмици подред.

Махназ се приготвя цяла седмица. Направи три вида предястия и четири вида основни ястия. Купи два вида кекс от сладкарницата, която се намираше на другия край на града и поръча на сестра си да вземе фъстъци и бадеми от близкия до тях магазин за аджил⁶.

–Само шам фъстък и бадеми! Семките не са изискани – предупреди я Фаромарз.

Когато гостите дойдоха, Фаромарз даде знак на Махназ и тя донесе чая от кухнята, после погледна към шам фъстъка и бадемите и жена му досипа на гостите. След това поднесе предястията. Втори път наля чай за всички гости с изключение на жената на изпълнителния директор, която пиеше само топла вода. Фаромарз погледна масата и Махназ прибра предястията. Остави купата с ядките, защото жената на изпълнителния директор ги хареса и Фаромарз ѝ беше направил знак да не ги вдига. Докато сновеше от кухнята до стаята и обратно, чу мъжете да разговарят за работа. Жените мълчаливо слушаха. Махназ тъкмо се чудеше защо жените не говорят, когато Фаромарз каза:

–Махназ, скъпа, защо непрекъснато си в движение? На жените им е скучно. Седни да си поговорите!

Гостенките похвалиха Махназ за старанията и се разприказваха. Махназ седна на един стол до Фаромарз след като сложи вечерята, прибра масата и донесе чай и кекс.

---

⁶ Смес от стафиди и различни печени солени ядки.

Жената на изпълнителния директор записа адреса на месарницата си на жената на началника „Личен състав”.

–Извинете, къде е телефона? – попита Махназ жената на директора на отдел „Продажби”.

Беше оставила бебето си при майка си и се обади да пита как е. Върна се и седна.

–Не знам какво му има, постоянно го боли стомах – оплака се тя.

–Дайте му мента, върши чудеса! Разбира се, и анасонът не е лош – посъветва я жената на началника „Личен състав”.

Жената на изпълнителния директор изсипа една шепа шлюпки от шам фъстък в чистата чинийка, която Махназ беше сложила до нея и допълни:

–Не се безпокойте. Болките в стомаха до три месечна възраст са нещо обичайно. Казват им колики. Най-доброто лекарство е *Грейп Миксчър*. Потушава болките както водата огъня. Отгледах и трите си деца с него.

Жената на директора на отдел „Продажби” я помоли да ѝ го напише. Махназ стана, донесе хартия и молив и си помисли: „За какво да говоря с тях?” и се заслуша в думите на изпълнителния директор.

–Проблемът е в това, че гроздето се разваля прекалено бързо. А още по-лошо е, че контейнерите нямат климатици. Според мен е по-добре в момента да се съсредоточим върху чесъна и ябълките – обясняваше той.

Фаромарз, главният счетоводител и директорът на отдел „Продажби” се съгласиха.

–Нашата фирма наема контейнери с климатик. Ако искате... – опита се да се намеси Махназ.

Фаромарз ѝ хвърли убийствен поглед, изпълнителният директор се закашля, директорът на отдел „Продажби” погледна жена си, а тя – ръчния си часовник, и каза:

–Няма ли да се обадиш на майка си? Време е детето да се храни.

Главният счетоводител солеше обелена краставица. Махназ видя, че чинийката, в която жената на изпълнителния директор белеше фъстъци, е пълна и стана. Стъпалата ѝ пулсираха.

Гостите си бяха тръгнали и Мехназ миеше съдовете в кухнята.

–Скъпа, всичко мина прекрасно! Само баклата беше малко недоварена и според мен беше сложила прекалено много чесън на пилето. Казвам го, за да го имаш предвид следващия път. Наистина! И моля те, друг път не говори за работите на фирмата пред шефа! Той не обича жените да се бъркат в тези въпроси – я посъветва Фаромарз.

С гъба в едната ръка и чаша, пълна с пяна в другата, Махназ се загледа в течашата вода. Точно в този момент телефонът звънна и ѝ съобщиха, че полковникът е починал. Чашата се изплъзна от ръката ѝ и Махназ избухна в сълзи.

Водата в чайника кипна. Махназ стана, наля чай и пак седна. Помисли си: „На колко години ли е детето на директора на отдел „Продажби”? Дали още го боли коремчето? Защо леля Пари е търпяла трийсет години? Със сигурност заради децата си. А дали жената на изпълнителния директор още обича шамфъстък? Продължава ли да пие топла вода? Добре стана, че не родих!”

Още от първата година на брака им Фаромарз започна да говори за дете.

–Не е ли рано? – попита Махназ първия път – В момента не знам за колко време мога да изляза в отпуска.

Фаромарз вдигна вежди.

–Рано? Човек се жени, за да има деца.

После погали Махназ по косата и се усмихна.

–Скъпа, не е ли време да подадеш молба за напускане? Ние не се нуждаем от пари.

Махназ се сети с какво вълнение преди няколко седмици му каза за повишението на заплатата си.

–Честито! Май пак си забравила да изплакнеш шишетата за мляко – беше отвърнал Фаромарз.

–И в завода за пастъоризиране на мляко не мият така шишетата – чудеше се ага Мустафа бакалинът на уличката.

А на Махназ ѝ беше неудобно да обясни, че мие шишетата за мляко по два пъти. Веднъж с препарат и гъба преди да сложи пълните шишета в хладилника и после, когато са вече празни, с препарат и четка за шишета. Притесняваше се да каже и много други неща.

Не беше споделила с никого, дори с майка си, че е решила да се раздели с Фаромарз. Преди десет – петнадесет дни Фаромарз седеше в кухнята, на стола, на който Махназ сега беше качила краката си и я слушаше.

–Само обещавай да не казваш на никого докато не си намеря апартамент и всичко не приключи – помоли накрая тя.

Фаромарз сложи солницата в средата на масата до захарницата.

–Както искаш. Въпреки всичко съм сигурен, че както винаги грешиш. Но, честно казано, и на мен ми омръзна постоянно да те уча – заяви той.

Махназ го погледна. После погледна чашата за чай в ръката му. Опита се да мисли за нещо друго. Спомни си, че беше купила два комплекта чаши – за себе си и за подарък на сестра си по случай годишнината от сватбата ѝ.

Увиваше чашите във вестник и ги слагаше в кутията. Фаромарз се беше облегал върху кухненския плот и я гледаше.

–Трябваше да видиш лицето на Мулаи, когато разбра, че аз ставам шеф на отдела. Щеше да получи инфаркт! Къде е опаковъчната хартия? – попита Махназ.

Донесе опаковъчната хартия от спалнята. После продължи:

–Ваджованд обеща да ме научи на нещата, които не знам. Каза: „За десет дена ще се научиш!“ Защо вадиш чашите от кутията? И защо ги развиваш от вестника?

–Така, както ги беше увила, със сигурност ще се счупят – обясни Фаромарз.

Махназ погледна ръцете на Фаромарз, който спокойно увиваше чашите във вестник за втори път. Когато свърши, затвори капака и каза:

–Дай ми опаковъчната хартия. Къде е тиксото? Извинявай, прекъснах те. Та какво каза Ваджованд?

Махназ хвърли тиксото върху плота и излезе от кухнята.

Фаромарз все още говореше.

–Ами, всички правят грешки. Моята е, че си мислех, че ще мога да те променя.

Махназ се сети, че една от чашките за сестра ѝ се беше счупила. Фаромарз стана от стола и застана до прозореца с гръб към жена си и с ръце в джобовете

–Трябваше да се ожена за жена, която вместо да се опитва да подражава на западнячките и постоянно да мисли за фирмата, за напредък в работата и други подобни глупости, да се интересува от къщата си – заяви накрая той.

Махназ си помисли: „Ще ѝ дам една от моите чаши, за да бъде комплекта ѝ пълен.“ Фаромарз се обърна и погледна Махназ, която се беше втренчила в чаените чаши. Протегна ръка, взе хавлиената кърпа, която беше метната върху облегалката на стола и се усмихна.

–Естествено! Когато една жена постоянно мисли за нещата извън къщи, хавлията от банята ѝ е в кухнята, а тази от кухнята – в банята!

Махназ си каза: „Боже, дай ми сили да си замълча, да запазя спокойствие и да мисля за нещо друго.“ Погледна хавлията, която Фаромарз държеше. Когато преди една – две седмици каза на Фаромарз, че системата им за записване на поръчки е погрешна, той се усмихна накриво.

–Сериозно?

–Повярвай ми, сериозно – каза Мехназ и продължи – Ние имахме същия проблем, докато разбрахме, че...

Фаромарз се разсмя и я ощипа по бузата.

–Малката ми женичка – специалист по записване на поръчки смени ли хавлиите в банята?

Мехназ все още гледаше хавлията в ръката на Фаромарз. Той продължаваше да говори. Тя стана и излезе от кухнята. На следващата сутрин се обади във фирмата и си взе отпуска.

–До сега и един ден отпуска не си си вземала, заради домашни проблеми. Сега какво стана... – попита Фаромарз докато решише косата си пред огледалото в коридора.

Мехназ отиде в банята, затвори вратата, седна на пода и си каза: „Колко е хубаво, че не напуснах! Колко е хубаво, че нямам дете! А ако баща ми не ми беше дал пари?“ Като чу, че вратата на апартамента се затвори, стана, наплиска си лицето с вода и излезе от банята. Предния ден беше отбелязала адресите и телефонните номера на двайсет агенции за недвижими имоти, дадени в обявите на вестника.

Вдигна чашата за чай.

–За мое здраве и за новия ми хубав апартамент! - каза тя.

Изпи последната глътка студен чай. Малкият апартамент до площад *Ванак*, който видя онази сутрин, беше най-доброто, което намери след две седмици обикаляне. Слънчев, с една спалня, на тиха уличка с много дървета. Сети се за плащещата върба пред прозореца на спалнята и се усмихна.

(2)

Симин застана пред отворения прозорец и се загледа в плащещата върба. Протегна ръка към един от клоните и тихичко прошепна:

–Ще ми е мъчно за теб.

Разплака се. Затвори прозореца, дръпна пердето и излезе от спалнята. Докато отиваше към кухнята, оправи една изкривена картина закачена на стената в коридора. Кухнята беше малка и светла. Имаше бяло перде, по чийто край Симин беше нашила приложения от ябълки, дини и портокали. Извади чаша от шкафа над мивката, върху който беше налепила цветни снимки на различни храни. Махна кърпата от чайника, сипа чай и сложи чашата под чучурчето на самовара. Върху кърпата бяха избродирани буквите М и С. Седна до малката кухненска маса за двама души и си помисли: „Защо стана така?“

Преди три дни, докато седяха на същата тази маса, Симин започна да се оплаква. Маджид захвърли върху масата списанието си *Тайм*.

–Напълно си права. Не обръщам внимание на нищо. Нито имам време да гледам бродериите и плетките ти, нито настроение всеки ден да ти нося цветя, да хваля ястията ти и способностите ти на домакиня и да ти рецитирам любовни стихове. За мен няма значение дали вечер си лягам в току-що сменени и изгладени чаршафи или върху гол дюшек на земята – заяви той и пак си взе списанието.

Симин се разплака докато говореше, избърса очи и се сети за сериала, който беше гледала предната вечер. Когато жената каза: „Тогава мисля, че е по-добре да се разведем.“, мъжът остана слисан. Симин не можеше да си спомни защо стана така. Този път Маджид затвори списанието, остави го на масата и я погледна.

–Отново си права! Напълно съм съгласен. Само те моля да не казваш на никого докато всичко не приключи. Нямам нерви да понеса виковете и ревовете на майките ни – помоли я той.

После стана, излезе от кухнята, облече си палтото в коридора и заяви:

–Утре ще пусна обява за продажба на апартамента.

Когато Маджид излезе, Симин остана загледана в броя на *Тайм*, върху чиято корица имаше черно – бяла снимка на семейство: бебе в ръцете на майката и момченце, което беше хванало баща си с едната си ръка, а в другата – с плюшено меченце. На земята покрита с прах, камъни и парчета тухли, стояха два куфара. Отзад се виждаше полуразрушена сграда. Под снимката пишеше: „Берлин, 1945г.“ Симин захлюпи главата си върху масата и се разплака.

Седнала на кухненската маса, тя се загледа в още пълната чаша. Стана и взе чайника от самовара, изля го в сифона на мивката, наля вода и запари нов чай. Пак седна до масата и си помисли: „Как стана така? До миналата седмица всичко беше наред. Онзи ден изведнъж се ядоса без да съм казала нищо. Само го попитах защо от няколко дни не се прибира за обяд. Безпокоях се, че от купешката храна ще се разболея. Кога съм говорила за бродерии и любовни писма, че така ми се нахвърли?“ Разплака се, като се сети за думите на Маджид. Стана и взе пакетче хартиени кърпички, което държеше върху хладилника. Погледът ѝ попадна върху опакования подарък и си помисли: „Блазя ѝ на Мариам. В какво настроение беше вчера, когато говорих с нея. Няма и седмица, откакто роди, а само за сина си говори. Съпругът ѝ се превъзнася по телефона.“ Взе опакования подарък и го гледа известно време. „Дано никой не ѝ е

подарил наревател за шишета.” Сложи подаръка на масата, седна на стола, подпря брадичката си с ръка и си плмисли: „Ех, ако бях родила. Ако имахме дете, нямаше да се стигне дотук.” Избърса очите си с хартиена кърпичка и си каза: „Те, които не се познаваха, така се разбират, а аз и Маджид, ...”

Симин и Маджид бяха братовчеди. Когато бяха малки, Маджид винаги беше тартор на общите игри на децата от семейството. Симин се изморяваше бързо, сядаше отстрани и гледаше Маджид, който постоянно тичаше, крещеше и командваше. Когато беше на десет – дванайсет години, веднъж Маджид падна от черницата на вуйчо Садег и си счупи ръката. През цялото време докато го заведоха в болницата, гипсираха и прибраха, Симин постоянно плачеше. Вечерта чу леля си да казва на майка ѝ „Колко много Симин харесва Маджид!”. После двете сестри си зашушукаха и се разсмяха. От онзи ден нататък, щом видеше Маджид, Симин се изчервяваше и побягваше.

–Температура ли имаш? – попита Маджид веднъж, когато по настояване на майка си беше отишла да ѝ помогне за задача по математика.

–Тогава защо стана червена като домати? – зачуди се той, след като Симин му отговори, че няма.

Оттогава започна да я нарича „домат”, а тя беше убедена, че той „я обича, след като ѝ е измислил прякор”. След като Маджид завърши гимназия, една вечер лелята и чичото на Симин дойдоха на гости.

–Дай подноса с чая на Симин, тя да го внесе – нареди майката на Симин на старата им прислужница.

С подноса в ръце, Симин чу леля си да казва зад вратата на хола:

–Пет години ще минат докато се обърнеш. Можем и сега да ги оженим и да ги изпратим заедно.

Появи се сестра ѝ и се втренчи в нея.

–Защо подслушваш? Искаш ли да ти кажа какво става?

–Изчезвай! – изкрещя ѝ Симин, а сестра ѝ направи гримаса.

–Твоят любим Маджид ще ходи в Америка! – добави тя.

Бащата на Симин не се съгласи и дъщеря му да замине.

–Какъв е смисълът едно шестнайсет годишно момиче да се отделя от семейството си и да ходи на чуждо място. Да си предположим, че се оженият. Той на колко години е? Цяло чудо си е ако едно осемнайсет годишно момче успее да осигури и собствената си прехрана. Не! Не искаме сладки! Не искам на дъщеря ми да ѝ излезе лошо име. Нека Маджид се върне, пък тогава ще видим.

Симин плака няколко дни и колкото и майка ѝ да я успокояваше „Ще се върне, майче! Докато се обърнеш, ще се върне!”, а леля ѝ да казваше: „Такава сватба ще вдигнем, че ще слисаме цял Техеран!”, полза никаква.

Един ден, обляна в сълзи, цялата зачервена, после изведнъж прребледняла се обърна към леля си:

–Лелче, ами ако се ожени там?

Двете с майка си погледнаха майката на Маджид. Тя стана и сложи ръце на кръста.

–Какво? Да се ожени без моето разрешение? Няма да стане! Да не съм отгледала син, за да ми доведе непозната в къщата? До сега не си ли разбрала коя е леля ти!

Симин се успокои.

Маджид замина за Америка в средата на април, а след два месеца Симин я скъсаха на матурите.

–Ти да си жива и здрава! Колкото си учила, толкова! – заяви леля й.

Майка й я целуна.

–Сега трябва да си приготвиш чеиза, миличка. Ученето е за мъжете. Всеки да си знае работата – добави тя.

Петте години през които Маджид беше в Америка, Симин прекара в приготвяне на чеиза си и в ходене на курсове, които се рекламираха в женските списания. Научи се да готви, да прави сладки, да бродира, да шие и да подрежда цветя.

Няколко дни дори отиде на курс по чистене на петна, който водеха две млади жени. Другите курсистки я осведомиха, че преподавателката се е развела с мъжа си, а тази, която й помагаше и събираше таксите, въобще не се грижела за своя. Симин сподели това с майка си.

–Не е нужно да продължаваш да ходиш. Такива жени само могат да ти размътят ума! – посъветва я тя.

„Права е майка ми!”, помисли си Симин.

Водата в самовара закипя. Симин стана, сипа чай, взе чашата и излезе от кухнята. Отиде в спалнята. Там всичко беше подредено и на мястото си – от шишенцата с парфюм на тоалетката до часовника, каната с вода и чашите върху нощното шкафче и сатенената пижама на Маджид върху бялата покривка за легло с апликирани розова и синя букви М и С. Спомни си деня, когато я показа на учителката си по бродерия – жена на средна възраст.

–Избранникът ти въобще има ли представа ти какво правиш за него?– каза тя, а Симин се изчерви.

По настояване на майка си и леля си Симин драсваше по няколко реда и ги даваше на леля си, за да ги изпрати на Маджид, от рода на „как си, какво правиш, тука нищо интересно, там как е?”. Когато разбра, че дъщеря му пише писма на Маджид, бащата на Симин се развика.

–Още не сте си никакви, а си пишете!

Майка й леля й сведоха глави.

–Прав е баща ти – съгласиха се те.

–Бързо отиди и донеси писмото! Какво им разбират главите на мъжете? – й каза леля й, когато баща й излезе от стаята.

–Много суховато пишеш – продължи тя. - Детето ми е в чужбина и му е достатъчно тежко. Не знаеш ли по-красиви неща?

–Например какво, лельо? - попита Симин.

–Че аз откъде да знам? За какво ги четеш всичките тези списания? Напиши нещо, от което детето ми да зарадва, да се обнадежди – отвърна леля й.

Симин започна да преписва стихове от списанията си върху синя и розова хартия. В ъгъла на листовете рисуваше свещ или цвете. Майката на Маджид вземаше писмата,

оглеждаше се наоколо да не би да се появи бащата на Симин, стъгваше го и слагаше го в чантата си.

–Така вече бива – каза тя и заедно с майката на Симин се разсмяха.

През тези пет години Маджид не се върна в Иран.

–Ако се прибере, ще се раздвои. По-добре да стои там и да завърши по-бързо – обясняваше леля й.

На няколко пъти със заобиколки Симин я пита дали той не ѝ е написал нещо.

–Детето ми няма време да се почеше. Ученето в Америка не е шега работа! – отговори майката на Маджид, когато видя отчаянието, изписано по лицето на Симин.

Прегърна я, целуна я и добави:

–Бъди спокойна, винаги ти праща поздрав.

В деня на завръщането на Маджид, майката на Симин не позволи на дъщеря си да отиде на летището.

–Син е на сестра ми и ми е слабост, но ти трябва да се държиш на положение – каза тя.

Симин нямаше друг избор освен да се осведоми за посрещането от сестра си, която се качи в колата на вуйчо Садег и отиде на летището заедно с другите. Тя ѝ разказа, че Маджид много се е променил, пуснал си е дълга коса и брада и е понапълнял.

–Не пита ли за мен? – поинтерсува се Симин.

Сестра ѝ присви очи.

–В тази лудница, когато заколиха овца, прекъдяха го против уроки, леля постоянно го целуваше и благодареше на Бог, че се е върнал, мислиш ли, че някой се е сетил за теб, че Маджид да се сети?

–Добре де, ами после като отидохте у лелини? – попита Симин.

Сестра ѝ застана пред тоалетката и погледна шишенцата с парфюм и малките порцеланови статуетки. Взе един от парфюмите и се обърна към нея.

–Мой ли е?

–Твой е! Не пита ли за мен? – каза Симин.

Сестра ѝ отиде до вратата.

–Ами пита. На обяд ми каза: „Колко хубава си станала! Как е Доматчето?“

Вечерта Симин заедно с майка си и баща си отиде да види Маджид. Облече си дълга червена дреха с бухнали ръкави и плисирана пола – тоалет, който беше ушила сама. Къщата на леля ѝ беше оживена. Всички роднини бяха дошли и Симин не можа да си размени повече от една – две думи с Маджид. Така и не можа да му каже думите, които няколко седмици беше репетирала пред огледалото.

На няколко пъти лелята на Симин в целуна пред всички и каза:

–Хубавата ни снахичка!

Маджид разговаряше и се смееше, а Симин си помисли: „Явно Господ много ме обича, за да ми отреди такъв съпруг.“ След няколко дни сестрата на Симин седна на леглото в стаята ѝ и разказа следното:

–Измъкнах от вуйна, че леля е казала на Маджид: „Ела, искам да ти кажа нещо насаме!“ Вуйна подслушала разговора. Първо не се чувало нищо, само шушукането на леля. А и вуйна още не е свикнала със слуховия апарат, който леля ѝ купи...

Симин седеше на леглото до сестра си.

–И какво станало после? - попита тя.

Сестрата на Симин стана и се разходи из стаята.

–Какво трябва да е станало? Маджид се развикал: „Още не съм пристигнал, а вече сте ми намерили жена! И то коя? Момиче, което се облича като Пепеляшка!

Симин така се разрева, че сестра ѝ се уплаши. Приблужи се до нея и я прегърна.

–Ама защо се разстрои толкова? Говорил е и хубави неща. Казал: „Симин ми е като сестра.” За роклята ти не е бил прав, аз я харесвам. Ако ти не я искаш, аз ще я нося.

Симин изгони сестра си от стаята, заключи вратата и седна на пода в един ъгъл. Плачеше, плачеше и си мислеше: „Сега съм точно като Пепеляшка, когато магията се развали и тя отиде и седна до огнището в кухнята.”

Дори и сестрата на Симин не разбра какво е станало, когато на другата седмица Маджид дойде заедно с баща си и майка си да иска ръката на Симин. Симин не беше на себе си от радост. След седмица двете момичета се скараха, защото сестрата на Симин искаше да облече дълга бяла рокля на сватбата ѝ. Симин затръшна вратата и седна. Не чу как сестра ѝ каза:

–Ако тъста му му обещае пари, всеки е готов да се ожени за Годзила!

След сватбата Симин показа на Маджид куфарите с чаршафи и покривки за легла и маси, които беше ушила, изплела и избродирала сама. Маджид се разсмя.

–Шегуваш се! Къде ще намериш място за всичко това в малкия ни апартамент?

В малкия апартамент с една спалня, който леля ѝ и чичо ѝ им бяха купили като сватбен подарък, Симин успя да събере всички тези неща, както и книгите, лентите и списанията, които Маджид беше донесъл от Америка, и порцелановите и кристални статуетки, вази и съдове, които беше купила или получила като подарък през петте години. Сложи цветни бродирани покривала върху облегалките и дръжките на канапетата, масите, телевизора и касетофона и направи апликации в края на всяко перде.

Излезе от спалнята. Занесе празната чаша в кухнята, изми я и я остави върху червения пластмасов сушилник за съдове. После, въпреки че не беше много мокро, подсуши с кърпа околко мивката. Сложи кърпата на плота близо до самовара. Знаеше, че го прави само за да минава времето. Погледна часовника си и си помисли: „Преди няколко дни по това време щях да приготвям вечерята.” От деня, в който се разбраха за развод, Маджид въобще не ядеше къщи. Симин си спомни за времето, когато постоянно беше заета.

Сутрин, когато Маджид отидеше на работа, Симин измиваше съдовете от закуската и подреждаше спалнята. После отиваше в банята. Вдигаше хавлията, която Маджид беше захвърлил на пода, слагаше капачката на пастата за зъби, събираше четката и другите принадлежности за бръснене, които мъжът ѝ беше разхвърлял около кранчето, измиваше и подсушаваше банята и мивката и после се обаждаше на майка си. Обясняваше ѝ какво са вечеряли предната вечер и какво мисли да сготви за обяд, а майка ѝ ѝ разказваше какво ново има у тях.

–Баща ти пак се заинати! Нямало нужда да боядисваме къщата за празника, защото ще изхарчим много пари! Прислужницата се скара с господин Морад, защото крадял! Казва, че със собствените си очи го видяла как изнася от къщата няколко саксии с цветя и един чувал тор. Ако баща ти я чуе, ще вдигне скандал.

Симин успокояваше майка си. Понякога вземаше страната на господин Морад, градинаря, а друг път защитаваше прислужницата. Опитваше се да оправдае скъперничеството на баща си. После под предлог, че ще мие ориз или ще прави салата, сбогуваше се и набираще телефона на леля си.

–Какво ядохте снощи? Днес какво ще готвиш за обяд? Майка ти какво разправя? – интересуваше се майката на Маджид.

Симин ѝ разказваше за снощната вечеря, за днешния обяд, за ужасния характер на баща си и за кавгата между прислужницата и градинаря.

–Сестра ми е и я обичам повече от всичко, но няма подход с мъжа си и това е! Аз трябваше да се ожена за баща ти, че да разбере кой командва. И за кого го пази цялото това богатство? – нареждаше леля ѝ.

После се сбогуваше със Симин, която знаеше, че телефоните на майка ѝ и свекърва ѝ ще дават заето поне четирисет и пет минути. За обяд понякога готвеше чуждестранна кухня, а друг път – иранска, но в повечето случаи правеше по нещо и от двете. Маджид обикновено ядеше без да говори и после ставше от масата.

Лазанята беше вкусна. За какво трябваше да правиш и супа от нар? – питаше той понякога.

На обяд и вечеря винаги четеше вестници и отговаряше на въпросите на Симин или на случките от ежедневието ѝ, които му разказваше, с „да” и „не” или с поклащане на глава. Когато Симин се оплака на леля си, че Маджид се държи студено и не ѝ обръща внимание, тя ѝ каза:

–Не го вземай присърце, скъпа! Маджид е свикнал да живее сам и с американските мърли. Трябва му време, за да свикне с такава добра и изкусна домакиня като теб. Всичко ще се оправи, майче, ти само бъди търпелива.

После ѝ прошепна в ухото:

–И този месец ли няма нищо?

Симин поклати глава. Срам я беше да сподели с леля си, че Маджид смяташе, че им е рано за дете.

Изпра кърпата от кухнята, изцеди я и я сложи на закачалката над мивката. Зърна подаръка за Мариам. Бяха се разбрали привечер да отиде на гости на приятелката си. Помисли си: „Ще се обадя и ще измисля нещо, за да не отида.” Беше я страх, че като види Мариам и детето, ще се натъжи още повече. „Ами ако тя попита за Маджид? Какво да ѝ кажа?” Знаеше, че и най-безобидната лъжа да изрече, ще се изчерви до ушите и ще започне да заеква.

–Прилича на мен и сестра ми. При нея няма скрито-покрито – казваше майка ѝ, а леля ѝ се съгласяваше. После добавяше – В нашето семейство никога не се е хитрувало или лицемерничело.

След като минаха шест – седем месеца от сватбата им, лелята на Симин попита:

–Хубавата ми снахичка кога ще направи от вкусната си лазаня и ще ни покани на гости?

–Този петък удобно ли е? – отговори Симин.

–Прекрасно! Покани и баща си, от много време не сме се виждали.

Както всеки път, когато идваше у тях, майка му огледа малкия апартамент и на няколко пъти каза пред Маджид:

–Браво! Какъв вкус!

–Никой не се съмнява във вкуса на дъщеря ми, жалко само, че апартаментът е толкова малък – намесваше се й майката на Симин.

Двете сестри подледнаха към бащата й, който прелистваше *Нюзуийк* от дясно на ляво. Сестрата на Симин се разсмя.

–Малък ли? По-голям е от моята стая. За какво им е по-голям?

Майка й и леля й я изгледаха свирепо.

–За начало е много добре. Когато Маджид си основе фирма и работата му потръгне, ще си купят по-голям – допълни леля й.

После се обърна към бащата на Симин.

–Маджид казвал ли ви е, че иска да си направи строителна фирма?

Бащата на Симин погледна бащата на Маджид. Той си избираше смокини от купата с плодове и ги ядеше.

–Благодаря, майче. Лекарят каза да не пия много чай. Лошо е за кръвното ми налягане – обясни майката на Маджид на Симин, която й предлагаше още чай.

После пак се обърна към баща й.

–Не че детето ми е сакато или бедно, но... ако му станеш съдружник, хем ще е добре за Маджид, хем ще имаш сигурен доход.

Бащата на Симин погледна бащата на Маджид, който продължаваше да си избира смокини, а после се обърна към жена си:

–Какво става с обяда?

Освен лазаня, Симин беше направила и пилаф с шафран и пиле и беше нарязала домати от салатата във формата на розички. Майка й и леля й опитаха от всичко похвалиха готвенето й. След обяда Симин донесе чай и леблебиени сладки и баклава, които беше направила сама. Маджид говореше с баща си и с бащата на Симин за фирмата, която искаше да направи.

–Толкова съм зает, че... – каза бащата на Симин.

Леля й скочи, взе купата с леблебиени сладки от масата и застана пред Маджид.

–Виждаш ли каква майсторка е жена ти? Ял ли си досега толкова вкусни леблебиени сладки? – попита тя.

–Сякаш са правени по калъп. Виж колко са малки и еднакви – каза майката на Симин.

Маджид погледна сладките в ръката й.

–Ама не се ли правят с калъп? – попита той.

–Не, Маджид. Симин ги е правила една по една със собствените си ръце – избухна в смях сестрата на Симин.

Маджид погледна майка си, после Симин и леблебиените сладки, които държеше. Взе си една и се обърна към баща си и тъста си.

–Говорехте за фирмата, извинявайте, че ви прекъснахме – каза лелята на Симин на баща ѝ.

Симин излезе от кухнята, отиде в банята и светна лампата. Погледна се в огледалото над мивката. Очите ѝ бяха зачервени и подпухнали. Завъртя кранчето, наплиска се и си помисли: „От онзи ден само плача. Да можех поне да поговоря с мама и леля!” През последните два дни единственото нещо, което Маджид каза на Симин, беше: „Дано не си казала на майките ни.” Симин беше благодарна, че майка ѝ и сестра ѝ не бяха в града. Спря чешмата, избърса лицето си с хавлия и си каза: „Доста е странно, че леля не се е обаждала от два дни.” Закачи кърпата и си помисли: „Може би Маджид е измислил нещо. Сигурно ѝ е казал, че телефонът е повреден. Може да не е говорел сериозно, а само да е искал да ме обиди.” Тази мисъл сякаш малко я поуспокои. Обади се на Мариам.

–Настинала съм, страх ме е, че ще заразя малкия.

Мариам не настоя. Петнайсет минути разказва колко е високо, колко е тежко и колко е сладко бебето. Симин остави слушалката и си каза: „Ако тогава бях забременяла...”

Господин Морад отвори вратата на градината на Симин и я поздрави.

–Госпожата и леля Ви са на горния етаж – осведоми я той.

Докато не стигнаха до външните стълби не спря да говори лоши неща за прислужницата. Сестрата на Симин отвори вратата на къщата.

–Мама и леля пак се съвещават! Мисля, че е за теб и Маджид – обясни ѝ тя и докато Симин се качваше по стълбите и отиваше към стаята на майка си, ѝ разказа всичко, което беше чула подслушвайки.

–Не знам за какво става въпрос. Леля само повтаряше: „Детето ми има право! Не се бяхме разбирали така. Ти самата ми обеща!” Мама само плачеше и повтаряше: „Какво да направя? Заинати се. Каза: „Мен какво ме интересува! И един геран не давам!” За какво мислиш, че става въпрос?

Симин погледна сестра си и сви рамене.

–Откъде да знам? Сигурно за скъперничеството на татко. Сто на сто се е отказал да даде пари за пътуването на мама и леля до Мека.

После отвори вратата на стаята на майка си и влезе вътре. Когато майка ѝ я видя, избърса очите си с хартиена кърпичка и се усмихна. Леля ѝ беше намръщена. Симин си помисли: „Сега ще ги зарадвам.” Разказа им за това – онова и накрая подхвърли:

–Още не съм сигурна, но мисля... лекарят поиска да си направя изследване.

Майка ѝ се усмихна насила. Майката на Маджид се изкашля няколко пъти.

–Ходи ли да набереш чай от Гилан⁷? – извика тя на прислужницата.

На следващия ден, когато Симин получи резултата от изследването, отиде у майка си и плака.

–Ами ако съм стерилна? – попита тя.

–Не тъжи, майче! Господ си знае работата – успокояваше я майка ѝ.

---

⁷ Град в Иран

–Каза ли на леля? – поинтересува се сестра ѝ.

–Няма нужда! Всички само чакат да лепнат етикет на детето ми– развика се майка ѝ.

Симин и сестра ѝ погледнаха майка си.

–Какво е станало? –попитаха едновременно.

–Нищо! – отговори майка им.

После вдигна глава, загледа се в тавана и се удари с лявата ръка по гърдите.

–Дано Бог да накаже този мъж, който прави всичко, за да бъде детето му нещастно – каза тя и очите ѝ се напълниха със сълзи.

Симин и сестра ѝ се спогледаха с отворени усти.

В дневната Симин прокара ръка по екрана на телевизора и си помисли: „Днес не съм бърсала прах.“ Сети се за жената, която сутринта дойде да види апартамента заедно с брокера от агенцията за недвижими имоти. Беше млада, приветлива и умихната.

–Колко е чисто тук! – беше отбелязала тя.

Симин взе кристалната купа за аджил със златни крачета от масата пред канапетата, вдигна карето под нея и прокара кърпата. За момент ръката ѝ остана върху масата без да мърда. „Може би като разбере, че се е намерил купувач, ще престане да упорства.“ Погледна карето в ръката си. Три червени рози върху правоъгълно парче сатен. Сети се колко се е мъчи докато уши цветята. Сатенът се изплъзваше от пръстите ѝ, а краецът набираше плата.

Когато каза на Маджид: „С никоя друга бродерия не съм се мъчила толкова“, Маджид погледна първо розите, а после нея. Накрая се усмихна. Симин беше готова да се разплаче и на следващия ден беше казала на майка си:

–Каквото и да правя, все ми се подиграва.

Майка ѝ се опита да я утеши, а сестра ѝ, като спуска балончето на дъвката си, каза:

–Горкият Маджид! От сутрин до вечер да те хвали колко изкусна домакиня си.

Симин сложи карето върху масата, приглади го с ръка и си помисли: „Сестра ми е права. Имам прекалено много претенции.“ Очите ѝ се напълниха със сълзи и за стотен път си каза: „Господи, разубеди го! Ще отиде доброто ми име пред всички!“

(3)

–Извинете, аз ще водя. Това е банята – каза Симин.

–Може ли? – попита Махназ младия брокер, който надничаше в банята и ѝ препречваше пътя.

„Сякаш той иска да си купува апартамент“, каза си тя. Брокерът се отдръпна.

–Искам да уточня, че фаянсът е от чужбина.

Махназ погледна стените на банята, по които имаше железни бели етажерки. На всяко рафтче стоеше по нещо - цветни сапуни, сухи цветя в малки порцеланови вази, подредени по цвят сатенени кърпи. „Колко ще му хареса на Фаромарз, ако го види“, помисли си тя.

Върху капака на тоалетната от чужбина имаше голяма кукла с дантелени дрехи и златиста коса.

–Какъв вкус! – каза брокерът.

Симин се изчерви и се сети колко беше мърморил Маджид заради куклата.

Куклата със златната висулка на врата ѝ беше подарък от майката на Маджид.

–Дай боже догодина да държиш на ръце жива – беше казала тя през смях.

Махназ погледна куклата и си помисли: „По колко ли пъти на ден я мести? Ако махна етажерките, по поличките ще останат дупки.”

Симин им показва кухнята. Отвори шкафовете един по един и издърпа всички чекмеджета. Брокерът надничаше навсякъде и постоянно си цъкаше с език.

–Не се безпокойте – каза Махназ на няколко пъти и си помисли: „Защо тогава в асансьора Фаромарз среща теб, а мен.”

–Не се безпокоя. Все пак трябва да огледате навсякъде – отвърна Симин и добави - Това е кофата за боклук. Държа я под мивката, за да не се вижда.

Пластмасовата кофа беше поставена в една плетена кошница, омотана с панделка отгоре до долу.

–На ден показвам на клиенти поне по десет – двайсет апартамента, но до сега не съм виждал толкова чиста и подредена с вкус дом! – каза брокерът.

Симин наведе глава и си помисли: „Едни са като теб, други са като Маджид.” Махназ погледна Симин и си каза: „Колко време губи на ден, за да подреди една пея място? Защо постоянно се изчервява?”

В спалнята Симин отвори вратата на гардеробите и показва местата за обувки и куфари. Брокерът постави ръце зад гърба си. Махназ отиде до прозореца и дръпна пердето. „Каква красива плачеща върба!”, помисли си тя. После се обърна, разгледа стаята и си каза: „Ако ги няма всичките тези мебели няма да е толкова тясно.” Симин и брокерът, с гръб към Махназ, все още разглеждаха гардеробите.

Махназ излезе от спалнята, мина по коридора и влезе във всекидневната. „Колко е слънчева! А и не се вижда много отвън. Може изобщо да не слагам перде”, помисли си тя. Зарадва се, че няма да се налага веднъж в месеца да сваля и пере пердетата и после пак да ги окачва. Сети се за миналата Нова година, когато, колкото и да се опитваше, не успя да убеди Фаромарз, че няма и два месеца, откакто е прала пердетата.

–Първо, два месеца е много време за дантелено перде. Второ, чистенето на къщата за празника си е традиция и е много хубав обичай. Човек се чувства много добре, когато знае, че в момента на изпращането на старата година, всичко в къщата му е чисто – беше казал той.

Махназ прокара ръка по пердетата с приложения и си спомни, че на миналата Нова година, седнала на масата с хафт син⁸, си мислеше как да се отърве от главния счетоводител на фирмата им, който постоянно злословеше по неин адрес и ѝ пречеше. Погледна през чистия прозорец и си помисли: „Може би Фаромарз е прав, че пренебрегвам домакинската работа.”

Симин и брокерът влязоха.

⁸ По традиция вечерта преди Нова година иранците подреждат на масата си седем ястия, които започват с буквата „син” – „с”.

–Още не е станало, но ако Бог е рекъл и имам късмет, трябва да доведе жена си на уроци при Вас! – каза брокерът.

Симин се изчерви.

–Много сте любезен! – после погледна към Махназ и се смути – Да ви почерпя с чай?

–Не се безпокойте – отвърна ѝ Махназ и се обърна към брокера – Вие с кой нотариус работите?

–Току-що го запарих, не ме притеснявате. Заповядайте! – каза Симин.

Брокерът седна на дивана. Махназ се настани до него и се поинтересува какъв процент взема.

–Кога ще дойде да го види съпругът Ви? – попита брокерът.

Симин влезе с поднос с чай и купичка с леблебиени сладки.

–Обикновено съм си вкъщи. Когато съпругът Ви пожелае... – каза тя.

Махназ вдигна глава.

–Съпругът ми е в Америка. Когато си уредя документите, и аз ще замина. Дотогава си мислехме да купим нещо по-малко.

Взе чинийката и чашката от подноса. Чашката се разклати.

Брокерът изяде две леблебиени сладки.

–Имате ли деца? – попита Симин.

–Не! – засмя се Махназ.

„Колко горчив смях! Сигурно и тя като мен иска дете!”, помисли си Симин.

„Защо разпитва толкова?”, чудеше се Махназ.

–Колко вкусни леблебиени сладки! – обади се брокера.

Симин се изчерви.

–Мое производство!

После погледна Махназ, която леко се усмихваше. Помисли си: „Браво! Сигурно мисли за мъжа си. Ще отиде в Америка при него, ще си имат дете и...” Доплака ѝ се. Подкани ги да си вземат още сладки. Брокерът пак лапна две и ги похвали. Симин отново се изчерви.

Махназ си каза: „Браво на нея! Прави леблебиени сладки, подрежда хавлиите по цвят, вързала е панделка на коша, готви разнообразни ястия на мъжа си.” Стана и каза:

–Достатъчно Ви притесних. Радвам се, че се запознахме. – после се обърна към брокера – Ще чакам да ми се обадите.

Брокерът изсърба последната глътка чай и стана.

–Вие ли ще дойдете да подпишете договора за покупко – продажба?

Махназ взе чантата си.

–Проблем ли има?

Извади две химикалки от отворената си чанта и върху дивана паднаха няколко сгънати листове хартия.

– Не. Никакъв. Беше грубо да питам – отговори брокерът.

Симин погледна Махназ, която върна листовите и химикалките в чантата си и я закопча. Помисли си: „Каква жена! Мъжът ѝ е заминал. Тя сама намери жилище, сама ще отиде при нотариуса и със сигурност сама ще я обзаведе.” Спомни си за деня, когато донесе чеиза си в апартамента. Майка ѝ и сестра ѝ, както ѝ майката на Маджид,

прислужницата и господин Морад, бяха дошли да помагат. От сутринта до вечерта Симин само се беше мотала и беше приготвила чай и шербет⁹ за хамалите. Вечерта се разплака заради това, че кристалната ѝ купа за салатата е чукната.

Махназ изчака Симин да даде служебния телефонен номер на Маджид на брокера. Погледна Симин и си помисли, че ако Фаромарз беше тук, непременно щеше да ѝ прошепне: „Вземи пример! Това се казва жена!“ Каза си: „За всичките тези години и един път не му направих сладки.“ На излизане каза на Симин:

– Защо продавате това красиво място? Сигурно търсите нещо по-голямо.

Симин се усмихна насила. След като затвори вратата след Махназ и брокера си помисли за бащината си къща, която беше много по-голяма от този апартамент.

Същата нощ Симин изобщо не спа и плака загледана в плачещата върба пред прозореца.

Същата нощ, на триместния диван в дневната, Махназ мисли за плачещата върба пред прозореца докато не заспа.

Маниру Раванипур

Дълга нощ

Джофре умираше под писъците на Голпар. От морето духаше есенен вятър, който се извиваше между палмите и повличаше със себе си прах, слама и смачкани хартийки. Минаваше полунощ. Мариам се въртеше в леглото си.

– Мамо, затвори вратата!

– Всички врати са затворени. Заспивай!

– Бие ли я, мамо? Чичо Ебрахим бие ли я?

– Не, Мариам, милва я. Сега заспивай!

– Утре сутринта ще дойде ли на морето да си играем?

– Да, ще отида да я извикам, ако заспиш.

Сърцераздиращите викове разцепваха тишината и отекваха в главата на Мариам. Тя скочи изплашена.

– Мамо, ще умре. За Бога, ще умре...

Чу как майка ѝ се разсмя и спокойния глас на баща си, който шепнеше на жена си:

– Детето е уплашено...

– Затворих всички врати, а гласът ѝ още се чува.

– Сега, когато птиченцето му падна в ръчичките, да не мислиш, че ще го пусне?

---

⁹ Захарен сироп

Вратите на антрето бяха затворени. Над стомната пукаше газеник с приглушен пламък. Мариам лежеше до стената далеч от баща си и майка си. Различни гласове се смесваха в съзнанието ѝ и пробуждаха въображението ѝ. Свистенето на вятъра, шумът на бушуващото море и изпълненият с болка глас, носещ се от колибата на Голпар с всеки изминал миг ставаха все по-неясни.

– За Бога! За Бога, недей, умрях...

От една седмица ясният и висок глас на Голпар, с който тя викаше децата от къщите им и събираше чайките на пристана, не се чуваше в Джофре след кукуругането на петлите.

Слънцето още не беше изгряло, когато голи-голенички и подредени в редица децата се изпикаха в морето и седнаха, а нежната и хладка вода ги прие в обятията си. Ръцете на Голпар разцепваха въздуха и водата и се скриваха. Щом чуеха гласа ѝ, хвърлилите котва в далечината рибари събираха мрежите си и тръгваха към селото.

Ей, внимателно, пази се от скалите и морските вълни...

Чайките кълвяха децата, летяха около тях, кацаха върху голите им рамене или с късите си, червени клюнове си играеха с разпилените сред водната шир златни коси на Голпар, които потъваха и издигаха заедно с вълните.

От една седмица Голпар не викаше никого и сърцераздирателните ѝ писъци държаха будно цялото село.

Мариам трепереше, а устата ѝ беше пресъхнала. Уплашена, тя гледаше стомната и газената лампа с мъждукащ пламък.

– Защо стоиш седнала? Заспивай...

– Вода...

Думите заседнаха в гърлото ѝ. Чу сънния глас на баща си:

– Стани и ѝ дай вода! Тези разказаха играта на селото!

Мърморейки, майката стана, напълни една купичка и я занесе на детето.

– Да опустеят тези с тяхната сватба!

– Мамо, тъмно е...

– Дръж, изпий водата и заспивай!

– Усили пламъка, много е тъмно!

Ревящият вятър се блъскаше във вратата. Бледният пламък на фенера се разлюля. Мариам сграбчи с две ръце майка си.

– Чу ли? Това е тя!

– Вятърът е, маме, вятърът.

– Не, вика! Тичай да отвориш вратата!

– Мариам, вятърът е. Голпар сега си е вкъщи.

Усети нов порив на вятъра. Сякаш някой с рошава коса и окървавени ръце се молеше да влезе.

– Занеси газеника в оня ъгъл, ще угасне – чу се гласът на бащата, който беше седнал и си палеше цигара.

– Тате, кажи ѝ да отвори, на вратата е!
– Нама никого, вятърът е.
– Не, крещи! Ето, крещи!
– Това е морето, а крясъците са от чайките. Страх ги е от бурята. Заспивай, че съмна!

– Мамо, за бога, отвори!
– Какво стана! Ще заспиваш ли, или не? Ония си правят кефа, а ние се мъчим.
Майката хвана Мариам за ръка, накара я да легне насила и я зави. Излегнат и подпрян на лакъта си, бащата пушеше.

– Мамо, донеси газеника по-близо, че ме е страх от змейовете.
– Да пази Господ! Къде ги виждаш тия змейове?
– Змейовете на чичо Ебрахм.
Чу смеха на баща си. Майка ѝ донесе газеника и го сложи над главата ѝ.
– Хайде, заспивай вече! Всички спят. Няма никого зад вратата.
– Никого ли няма?
– Не. Чуваш вятъра и шума на морето. А и Торбалан обикаля из улиците и търси деца, които са още будни. Ако разбере, ще дойде и теб да вземе. Много е силен, никой не може да му излезе насреща.

Защо Торбалан не чува гласа на Голпар? Торбалан е толкова висок, че главата му стига до звездите, а пръстите му са като рибарски куки. Вечер обикаля из Джофре, дебне зад прозорците, протяга кокалестите си ръце през тях и измъква будните деца. Дано Торбалан да дойде, да чуе гласа на Голпар и да разбере, че тя е още дете, че няма гривни по ръцете си и устните ѝ не са начервени.

Мариам се разплака. Не, Торбалан определено не познава Голпар и колкото и да търси, няма да я открие. Това не е гласът на Голпар, а сърцераздиращите писъци на жена, която сякаш режат с трион; стоновете на жена, нападната змейове. Гласът на Голпар го няма, изчезна преди седмица. Тя е отишла далеч, стои при звездите и плаче.

В този ден за пръв път Голпар не извика никого. Децата от селото се бяха събрали зад къщата.

– Не става с юмруци, да пробваме с камък.
– Да я извикаме. Мариам, извикай я ти.
– Май я няма.
– Може да е болна.
– Хвърли камък, ама така, че майка ѝ да не разбере.
Започнаха да хвърлят камъни по вратата, докато не чува Голпар да тътри чехлите си и малките ѝ пухкави ръчички не отвориха вратата.

– Ей, Голпар, хайде на морето... чайките се събраха около пристана.
Голпар стоеше така, сякаш се крие. На ръката си имаше гривни, а на главата – бяла забрадка на цветенца.

– Аз вече порастнах и не мога да си играя с вас.
– Порастна ли? Ама как?
– Мама каза, че трябва да оправя къщата.
– Да не е болна?

– Не, не нейната къща, а моята си.

– Твоята?

– Аха. Чичо Ебрахим ще построи къща за нас двамата.

– Чичо Ебрахим?

– Аха. Купи ми гривните и забрадката и скоро ще ми вземе и нови обувки. И за мама ще вземе, за да не ѝ се разраняват краката.

Децата зяпнаха от учудване. Едно по едно разглеждаха гривните и ги пипаха. Златистият им цвят блестеше на слънцето.

– Колко са красиви! И забрадката ти е на цветя!

– Голпар, дай и аз да си сложа гривните!

– Не излизат. Трябва да ги намажеш със сапун. Иначе не става.

– Кога ти ги донесе?

– Снощи. И вуйчо беше. Освен това трябва да му даде 300 тумана отгоре.

– Отгоре?

– Отгоре... отгоре... не знам. Мама знае.

– А кукла? Взел ли ти е кукла?

– Не, каза, че ще ми направи.

– Каква?

– Не знам. Каза да почакам и ще ми направи говореща кукла.

– Еее, блазя ти!

– Спокойно, ще му кажа и на вас да направи, само мама да не разбере, защото, когато човек порастне, трябва да се грижи за къщата си. Не може да си играе. Тя сега ще си дойде, а вие елате привечер, когато прави хляб... по залез слънце.

Някой блъскаше по вратата, пълзеше по земята, влачеше разчорлената си коса в прахта и хвърляше шепи с пръст в стаята през вратата. Бледният пламък на фенера се изви. Мариам хвана газеника с две ръце. Беше малък и светеше слабо.

– Колко е трудно да си голям. Дано никой никога не пораства! Дано чичо Ебрахим да пукне и Голпар пак да дойде на морето!

До следобяд стояха на брега. После отидоха при Голпар. Чайките се разхождаха тъжни по пристана и чакаха сребърните гребени на вълните. Морето им беше чуждо без Голпар.

– Мариам, хайде да плуваме!

– Не, водата е гадна.

– И птиците дойдоха.

– Не, няма никого въщи.

Когато се свечери, видяха Голпар. Изумрудените ѝ очи блестяха, а по раменете ѝ се спускаха седем дълги златни плитки.

– Я! Кога си ходила до морето?

– Не съм. Мама ми изми косата въщи, а следобед дойде чичо Ебрахим и ми донесе гребен.

Показа им златистия сърповиден гребен, затъкнат в косата ѝ.

- Вече каквото и да носи, винаги ще има по едно и за мен.
- Блазя ти, Голпар!
- Казах му да вземе и за вас.
- А кога ще ги донесе?
- Когато се оженим.
- Ще се жените? Ти искаш ли да се жениш?
- Аха.
- А ще има ли сладки?
- Аха. Ще има и флейтист.

Свистенето на вятъра се сливаше с писъците на Голпар. Мариам пак стана. Майка ѝ спеше дълбоко, а гъстите мустаци на чичо Ебрахим и змейовете по гърдите му непрекъснато ѝ бяха пред очите.

- Голпар, не те ли е страх?
- От какво?
- От змейовете.
- Не, не са змейове. Картинка е. Даже ги пипнах. Той сам ми каза да не се страхувам. След като ги пипнах, видях, че няма нищо.
- А от мустаците му? И от тях ли не те е страх?
- Не. Той е много добър. Догодина иска да построи каменна къща, като вашата, а и след като се оженим, няма да трябва мама да пече хляб за другите. Ще прави само за нас. Чичо Ебрахим е много добър, не се страхувай.

Всички в селото познаваха чичо Ебрахим. Веднъж в седмицата шумът от мотоциклета му събираше хората на площада. Чичо Ебрахим вадеше стока от малкото ремарке, което сам си беше направил, и я излагаше. Яката му винаги беше разкопчана и змейовете с дълги езици и остри нокти прогонваха децата от мотора му.

Вятърът свиреше и нападаше Мариам през процепите на вратата, шумът на морето я плашеше, а очертанятията на стомната, които се виждаха в мрака, я караха да ожаднява. Стана, отиде до нея и намери купичка в тъмнината. Срещу стомната имаше чиния със сладки. Уплашена, дръпна ръка, остави чашата и се върна. Сякаш сладките миришеха на кръв.

Следобед децата се разположиха около колибата. Селото се беше опразнило, а след като се нагласяха, жените идваха една по една. Имаше сватба. Мелодията на флейтата се носеше надалеч.

Да живее, да живее

Да живее мъжественото тяло на младоженеца, припяваха жените.

Привечер Голпар седна в стаята за младоженците. Главата ѝ беше покрита със зелен плат. Веждите ѝ бяха оскубани, а върху устните ѝ проблясваше червен гланц. Погледът ѝ бродеше с почуда между хората и чиниите със сладки. Бяха запалили свещи

в купички с къна. Игла да хвърлиш, нямаше къде да падне. Мариам едва стигна до Голпар. Когато я видя, приятелката ѝ стана. Вуйчо ѝ седеше до нея и ѝ се караше:

– Булка си, сядай!

– Ама това е Мариам!

– Жена, сядай си на мястото!

Вените на лицето ѝ пулсираха. Може би се усмихваше, но усмивката ѝ беше като гримаса на дете, което изведнъж е порастнало и разбрало, че не може да прави това, което иска. Не можеше дори да поговори с Мариам, да излезе от стаята на младоженците и двете да вземат сладкишите, да ги натрошат и да ги хвърлят на малките рибки със сребърни опашки, които винаги обикаляха покрай камъните.

Вятърът се извиваше и свистеше. Неспирният шум на морето се носеше надалеч. Скърцането на вратата плашеше Мариам. Някой драскаше по нея с къносаните си нокти.

– Мариам, искаш ли и теб да те оженим?

– Не.

– Защо?

– Ти вече не идваш на морето.

– Не, когато сватбата свърши, ще дойда. Утре сутрин рано-рано ще събудя всички.

Казах и на чичо Ебрахим.

Колко беше лош чичо Ебрахим!

Когато вуйчото на Голпар сложи ръката на детето в неговата, чичо Ебрахим се засмя и златните му зъби проблеснаха. Момиченцето му стигаше до кръста.

Сватбата не беше хубаво нещо. Само развали играта на децата и остави чайките да ги чакат напразно на пристана. Нагласиха Голпар, а вечерта, когато всички се разотидоха, писъците ѝ се понесоха из селото.

Клепачите на Мариам натежаха. Обгръщаше я тъмнина. Легна замаяна и уморена. Чуваше, че някой си влачи краката. Някой тича. Може би Торбалан е разбрал за Голпар, хванал я е за ръцете, измъкнал я е от устата на змейовете и сега я носи. Торбалан тича с дългите си, кокалести крака към морето, прегърнал Голпар. Мариам повика приятелката си и тя се откъсна от лапите на Торбалан. Пърхаше като чайка и обикаляше около Мариам. Крилата ѝ бяха окървавени и прекършени. Мариам искаше да я хване и да ги измие във водата. Голпар я гледеше с погледа на птичка, на малка сребърна рибка. Изведнъж се извиси, размаха крила и отлетя. Мариам хукна след нея, но колкото и бързо да бягаше, не успя да я настигне. Повика я: „Голпар, Голпар!“ Крилата на Голпар бяха прекършени и от тях по лицето на Мариам.

Събуди се. Бутна газеника и го събори. Той изпука и загасна. Майка ѝ и баща ѝ тичаха изплашени към вратата. Чу се вик, но това не беше гласът на Голпар. И Мариам изтича след тях. Сутрешната мъгла имаше приглушено златист цвят. Всички тичаха

към къщата на Голпар. Стигна до колибата. Майката на приятелката ѝ душеше бялата окървавена рокля на дъщеря си и крещеше. Двама мъже извадиха от къщата нещо, увито в завивка, изпод която висяха златните плитки на Голпар. Краят ѝ беше окървавен. Жените плачеха и ридаеха, а вуйна ѝ размахваше забрадката си и пееше:

Колко жалко, малката ни булка си отиде.

Маниру Раванипур

Тъжна приказка за любовта

Това е тъжна приказка за любовта. Приказка, която ще се повтаря, докато съществува кристалната сфера на времето и докато тази сфера не се сблъска с планета или звезда от друго време или епоха. Може би накрая времето „ще избухне” и ще изпълни вечността с постоянно повтарящите се тъжни истории, ще се насити с подтискан гняв и изкрещяна самота и те ще разбият кристалните стени на сферата... Така всяка приказка за любовта ще превърне частица от счупената сфера в свой дом, ще създаде ново време и може би ще дойде ден, когато вечността и това, което е и не е създадено, няма да бъде нищо друго, освен кристални парченца, приютили тъжните семена на любовта. Това е епохата на мъжа и жената, заспали в балончетата на времето и на приказките с непредсказуем край.

Жената е доста популярна, но споменаването на името ѝ нищо няма да промени. Ще я наричаме Жената, склонна да претвори собствената си история в разказ. Има и мъж. Няма никакво значение дали той е реален или не, защото никой не го познава. Как са се запознали... също не е толкова важно. Когато се създава разказ, той сам намира своите пътища; не е от значение дали в него става въпрос за намиране на работа, четене на приказка или отпечатване на есе...

Жената е обикновена. Каквото ѝ е на сърцето, това ѝ е и на устата. Казва това, което мисли и чувства и вярва, че любовта не е подвластна на времето. Постоянно е влюбена, но не като някои хора, които в един момент обичат, а после забравят...

– Много сте красив. Хайде да станем приятели. Ужасно съм самотна – предложи тя на Мъжа, когато го видя за пръв път.

Мъжът стоеше на масата срещу нея – рошав и небръснат. Погледна я, усмихна се и по държанието ѝ отсъди, че тя беше просто едно дете, което той може да превърне в писателка.

Мъжът беше чел разказите ѝ и се престори, че го интересуват. Каза това, което се очакваше, без да спомене и думичка за любов. Жената разбра, че ако пише хубави разкази, той ще бъде неин.

Дните минаваха, Мъжът продължаваше да се усмихва, но с неизменната усмивка вършеше всичко с условие или оставяше обещанията да висят във въздуха. Жената си беше такава, каквато е. Разхождаше се из стаята, прелистваше книга или тършуваше в библиотеката, подреждаше листовете на масата, разхвърляше ги и пак ги събираше...

Тя правеше всичко безусловно. Един ден, когато всичко беше нагоре с краката, седна срещу Мъжа и каза:

- Дай ми ръката си! Ще ти предскажа бъдещето.
  - Остави, когато станеш писателка – отговори той.
  - Но аз искам да взема ръката ти и да я прокарам по главата си – отвърна Жената.
  - Защо? – запита Мъжът с усмивка.
  - Искам да погая главата си с ръката ти – обясни Жената.
  - Луда! – разсмя се Мъжът.
- Не ѝ подаде ръка.

Бързам да приключа тази приказка, защото се страхувам, че някой ще влезе, ще седне на стола до прозореца, ще ме погледне и ще ме попита до къде съм стигнала. Пиша я далеч от всички и всичко и не желая някой да я прочете, преди да съм я завършила. Не споменавам места, защото назоваването на градовете и сградите само ми отнема време, с каквото не разполагам. А и имената на местата нищо не решават. Достатъчно е да сте наясно, че всичко това се случва в кристалната сфера на времето.

За жена като нея, която търси някой да я обича, времето беше просто време и тя не правеше никаква разлика между секунда и година. Където и да се намираше, гледаше така да го изтиска, че да стигне до момента, в който ще види Мъжа просто като мъж, а себе си – единствено като жена.

Така започна работата си. Използва собствената си история, за да даде живот на думите. Те сякаш бяха частици от нейните душа и тяло. Пишеше разказ след разказ и всичките за любов. Мъжът ги четеше и поклащаше одобрително глава.

Понякога Жената прочиташе на мъжа това, което напишеше.

- Уморена съм. Хайде да се поразходим – предлагаше му после тя.

Мъжът се усмихваше, поклащаше глава и Жената знаеше, че още не е настъпил момента той да се появи с нея в обществото. Приемаше разстоянието между тях и съмненията му за работата ѝ. Излизаше, четеше и пишеше.

Времето минаваше, а книгите на Жената излизаха от печат една след друга. Мъжът прекарваше цялото си време в четенето им и с всеки изминал ден ги харесваше все повече и повече. Ако трябва да съм честна, харесваше героинята от разказите. Мъжът идваше и сядаше в кабинета ѝ, а Жената прескачаше от тема на тема. Тя вече говореше

по-завоалирано и объркващо. В един момент се оказа, че Мъжът вече не разбира кога говори Жената и кога – героинята от разказите ѝ.

– Обичаш ли ме? – повтаряше тя като рефрен.

– До къде стигнаха нещата – отговаряше винаги Мъжът смеейки се.

Тя веднага го разбираше, идваше на себе си, стягаше се и показваше на Мъжа изцапаната си с мастило скована ръка.

– Ами, така е... – промърморваше Мъжът.

Жената отново се залавяше за работа.

Колко време измина, докато тази промяна обхвана и душата, и тялото на жената? В началото, когато завършваше някоя история, тя стоеше в очакване на това вратата да се отвори и Мъжът да дойде и да я прочете. Сега се страхуваше от това, че някой ще влезе и ще се надвеси над почернелите от думи страници.

Времето никога не беше важно в живота на Жената; ако зърнцето на любовта беше засято, нищо нямаше да може да го нарани. Мъжът обаче забелязваше, че Жената вече не показва същото вълнение. Ако я повикаше, тя се обръщаше към него бавно, защото беше потънала в работата си. Вече го нямаше и онзи развънуван влюбен поглед. В замяна на това, погледът на героинята от разказите ѝ ставаше все по-блестящ, тя гледаше все по-влюбено и душата ѝ бе изпълнена с все повече вълнение.

Мъжът всеки ден четеше разказите, преди и след отпечатването им. Все повече и повече опознаваше Жената, чиито плът и кръв се усещаха в историите ѝ.

За да пише повече Жената и за да запази романтиката в разказите си, Мъжът ѝ пускаше музика, така че да не бъде тя толкова бавна и ѝ носеше сокове и ястия. Жената не обръщаше внимание на грижите му и само пишеше.

– Изморена си, ела да се поразходим – ѝ каза един ден Мъжът.

Погледът ѝ беше отнесен.

– Не мога, имам работа – отвърна му тя с изнемощял глас.

И не излезе. Жената не обръщаше внимание нито на парите, нито на списанията, които се надпреварваха да пишат за нея. Дори не знаеше в какъв тираж излизат книгите ѝ. Не реагираше по никакъв начин на вълнението на Мъжа, който стоеше срещу нея с вестник в ръка. От ден на ден се движеше все по-бавно.

Веднъж, когато стана от сън, Мъжът се разсмя. Никога не се беше смял толкова, най-вече на себе си. Чувстваше се странно. Спомни си всички движения на Жената, детското ѝ поведение и въпроса, който постоянно му задаваше:

– Обичаш ли ме?

Мъжът си тананикаше. Чувстваше се привлечен от Жената, влезе в един цветарски магазин, купи цвете и излезе. Както винаги, тя пишеше. Като че ли привършваше разказа. Двишеше се само ръката ѝ, а цялото ѝ тяло, като каменна статуя, беше неподвластно дори и на времето. Сякаш беше единствено ръка, която забързано пишеше. Мъжът натопи цветето в една ваза срещу нея. Жената не погледна. Беше се втренчила в листовите. Дори не мигваше. Завърши последното изречение. Мъжът видя, че сложи точка и вече не помръдва ръка. Бавно извади страниците изпод ръката ѝ. Прочете заглавието на разказа: „Тъжна приказка за любовта”. Усмихна се. Сложи ръка върху рамото на Жената и я погледна. Жената вече не беше жена, а статуя от думи. За

да се увери в това, Мъжът положи ръка върху рамото ѝ и веднага хиляди думи се разпиляха на земята. Сред тях Мъжът видя следното:

„Много сте красив... Хайде да станем приятели... Ужасно съм самотна!”